

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการไต่ถามข้อพิพาททางอาญาของพนักงานสอบสวน ตามพระราชบัญญัติการไต่ถามข้อพิพาท พ.ศ. 2562¹

เรวดี รัชศรี²

เนื่องจากประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม และปัญหาความขัดแย้งของคนในสังคม ถึงแม้ว่าจะมีกฎหมายเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการแก้ปัญหา แต่การใช้กฎหมายโดยการนำกรณีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ก็ไม่ทำให้ข้อพิพาททางแพ่งและทางอาญาลดลง กลับพบว่าปริมาณคดีที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในชั้นศาลมีมากขึ้น จึงได้มีการนำแนวคิดเรื่องการไต่ถาม ซึ่งเป็นการยุติธรรมทางเลือกมาใช้ควบคู่ไปกับกระบวนการยุติธรรมทางหลัก โดยเริ่มใช้การไต่ถามในภาคประชาชน และหน่วยงานที่ตั้งขึ้นตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติการไต่ถามข้อพิพาท พ.ศ. 2560 และในส่วนพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจ มีบทบาทที่สำคัญในการไต่ถาม ถือได้ว่าประชาชนมีความเชื่อถือ และให้ความสำคัญกับตำรวจเป็นอย่างมากหากเกิดกรณีพิพาท

การไต่ถามข้อพิพาทสามารถกระทำได้โดยอำนาจของพระราชบัญญัติการไต่ถามข้อพิพาท พ.ศ. 2562 โดยหน่วยงานของรัฐซึ่งดำเนินการระงับข้อพิพาทโดยวิธีการไต่ถามข้อพิพาท รวมทั้งสำนักงานตำรวจแห่งชาติโดยพนักงานสอบสวนจัดให้ผู้ไต่ถามที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไต่ถาม ดำเนินการไต่ถามตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ในมาตรา 3 ได้บัญญัติความหมายของการไต่ถามข้อพิพาท ทั้งทางแพ่งและทางอาญา โดยหน่วยงานของรัฐที่จัดตั้งขึ้นสามารถไต่ถามทางแพ่งและทางอาญา แต่ในส่วนของอำนาจพนักงานสอบสวนสามารถจัดให้มีการไต่ถามข้อพิพาททางอาญาได้เท่านั้นและสามารถไต่ถามได้แค่ความผิดที่บัญญัติไว้บางฐานความผิด จะเห็นได้ว่า อำนาจของพนักงานสอบสวนยังมีน้อยมากในการไต่ถามข้อพิพาทตามพระราชบัญญัติฉบับนี้

ผู้เขียนเป็นผู้ไต่ถามข้อพิพาททางอาญาที่ได้รับการอบรมและได้รับใบอนุญาตจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติการไต่ถามข้อพิพาท พ.ศ. 2562 รุ่นที่ 20 และเป็นผู้ไต่ถามของหน่วยงานของรัฐซึ่งดำเนินการไต่ถามข้อพิพาทภาคประชาชน ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ สังกัดกระทรวงยุติธรรม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 จนถึงปัจจุบัน ในกระบวนการไต่ถามในชั้นพนักงานสอบสวนนั้น จะมีบุคคลที่สำคัญ 3 ฝ่าย คือ คู่กรณี ผู้ไต่ถาม และพนักงานสอบสวน การไต่ถามจะไม่สามารถเกิดขึ้น

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการไต่ถามข้อพิพาททางอาญาของพนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัติการไต่ถามข้อพิพาท พ.ศ. 2562 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาคือ รองศาสตราจารย์ ดร.มัลลิกา พินิจจันทร์ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปภาศรี บัวสวรรค์ และรองศาสตราจารย์ภัทร กำประเสริฐ

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนภูมิภาค) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ได้หากความผิดที่เกิดขึ้นไม่ได้อยู่ในอำนาจของพนักงานสอบสวน เพราะกฎหมายไม่ให้อำนาจพนักงานสอบสวนทำการไต่ถามความผิดทางอาญากับคู่กรณีเพราะหน้าที่ของพนักงานสอบสวนคือการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์การกระทำความผิดและความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาและสาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้การไต่ถามไม่สามารถเกิดขึ้นได้คือเมื่อคู่กรณีไม่ทราบถึงสิทธิของตัวเองว่าความผิดที่เกิดขึ้นสามารถไต่ถามได้ตามพระราชบัญญัติการไต่ถามข้อพิพาท พ.ศ. 2562 ซึ่งหน้าที่ในการแจ้งสิทธินี้คือพนักงานสอบสวน ในทางกลับกันแม้พนักงานสอบสวนจะไม่แจ้งสิทธิในการไต่ถาม แต่คู่กรณีต้องการเข้าสู่กระบวนการไต่ถามเองก็สามารถกระทำได้ โดยการแจ้งความประสงค์ต่อพนักงานสอบสวน แต่ในความเป็นจริง กรณีนี้จะเกิดขึ้นน้อยมากเพราะประชาชนส่วนใหญ่จะไม่ทราบถึงสิทธินี้

ปัญหาการไต่ถามข้อพิพาททางอาญาที่สำคัญของพนักงานสอบสวน มีหลายปัจจัยด้วยกัน เช่น กรณีของชาวต่างชาติที่ถือหนังสือเดินทางประเภทนักท่องเที่ยวได้เดินทางมาเพื่อการท่องเที่ยวมีกำหนดอยู่ในประเทศไทยตามหนังสือเดินทาง 14 วัน และมีกำหนดการเดินทางกลับประเทศที่แน่นอนเมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นคู่กรณีสามารถที่จะเจรจาไต่ถามข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเบื้องต้นในชั้นพนักงานสอบสวนก่อนที่จะมีการฟ้องคดีต่อศาลได้ แต่บางฐานความผิดพนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจที่สามารถไต่ถามได้ เช่น กรณีขับรถชนกันทำให้ทรัพย์สินเสียหายและมีผู้ได้รับบาดเจ็บเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก เพราะพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 เป็นความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหายมุ่งคุ้มครองความเสียหายต่อรัฐ ให้รัฐเป็นผู้ควบคุมดูแล จึงไม่อยู่ในอำนาจของพนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัติการไต่ถามข้อพิพาท พ.ศ. 2562 และกรณีที่นักท่องเที่ยวมีความผิดในความผิดทางอาญาร่วมด้วย เมื่อเข้าสู่กระบวนการศาลยุติธรรมกระแสหลัก หลังจากมีคำพิพากษา ชาวต่างชาติเหล่านี้จะถูกส่งตัวกลับประเทศโดยการผลักดัน และจะมีรายชื่อห้ามเข้าประเทศไทยตามที่กฎหมายกำหนด และในกรณีของคนไทยที่กระทำความผิดโดยประมาทตามมาตรา 59วรรค 4 ประมวลกฎหมายอาญา เป็นการกระทำความผิดที่ผู้กระทำความผิดกระทำโดยไม่มีเจตนาในการกระทำความผิด และกฎหมายก็ได้กำหนดว่าเป็นการกระทำ ความผิดโดยประมาท แม้คู่กรณีจะชดเชยค่าเสียหายกันแล้ว แต่ก็ป็นคดีอันยอมความกันไม่ได้ จะต้องส่งตัวไปฟ้องต่อศาลยุติธรรม กฎหมายก็ได้บัญญัติไว้แล้วว่า หากเป็นการกระทำโดยประมาทผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งเป็นการลงโทษที่น้อยกว่าการกระทำโดยมีเจตนา ทำให้การใช้อำนาจของพนักงานสอบสวนยังไม่มีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติการไต่ถามข้อพิพาท พ.ศ. 2562 จะเห็นได้ว่าตามมาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ให้อำนาจแก่พนักงานสอบสวนเกี่ยวกับฐานความผิดในการไต่ถามข้อพิพาททางอาญา มาตรา 43 ได้กำหนดให้พนักงานสอบสวนแจ้งสิทธิให้คู่กรณีทราบถึงสิทธิที่จะขอให้มีการไต่ถามโดยการทำเป็นคำร้องยื่นต่อพนักงานสอบสวน และมาตรา 62 เป็นการกำหนดระยะเวลาในการแสดงผลการไต่ถามในกรณีการยุติการไต่ถามของผู้ไต่ถามต่อพนักงานสอบสวน แต่ยังมีปัญหาว่าการให้อำนาจแก่พนักงานสอบสวนในการไต่ถามข้อพิพาททางอาญามีความเพียงพอมากน้อย

เพียงใด การแจ้งสิทธิแก่ผู้กระทำความผิดเป็นการแจ้งให้ทราบว่ามีสิทธิไต่กลับหรือควรเป็นการกำหนดวันไต่กลับที่แน่นอนเหมือนเช่นกระบวนการของศาลยุติธรรม ศาลเยาวชนและครอบครัว และการไม่กำหนดระยะเวลาในการรายงานผลการไต่กลับในกรณีการยุติการไต่กลับของผู้ไต่กลับต่อพนักงานสอบสวน จึงทำให้เห็นได้ว่ายังมีประเด็นปัญหาที่ควรศึกษาอยู่หลายประการ ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจของพนักงานสอบสวนกับฐานความผิด มาตรา 41

ตามพระราชบัญญัติการไต่กลับข้อพิพาท พ.ศ. 2562 มาตรา 41 บัญญัติว่า “การไต่กลับข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวนให้กระทำได้ในคดีความผิด ดังต่อไปนี้

(1) คดีความผิดอันยอมความได้

(2) คดีความผิดลหุโทษตามมาตรา 390 มาตรา 391 มาตรา 392 มาตรา 393 มาตรา 394 มาตรา 395 และมาตรา 397 แห่งประมวลกฎหมายอาญา และความผิดลหุโทษอื่นที่ไม่กระทบต่อส่วนรวมตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

(3) ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปีตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้”

เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติมาตรา 41 (1) ที่ว่า การไต่กลับข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวนให้กระทำได้ในคดีความผิด คดีความผิดอันยอมความได้ ซึ่งบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามีทั้งหมด 29 มาตรา และบัญญัติไว้ในกฎหมายอื่นอีก ที่บัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความได้ เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 นอกจากนี้ ยังมีข้อยกเว้นความผิดตามมาตรา 71 วรรคสองแห่งประมวลกฎหมายอาญา ให้ถือเป็นความผิดอันยอมความได้ แต่หากกรณีผู้เสียหายกับผู้กระทำความผิดไม่มีความสัมพันธ์กันภายในครอบครัว และพฤติการณ์ของการกระทำความผิดไม่ร้ายแรงและไม่ส่งผลกระทบต่อสังคมจะสามารถดำเนินการไต่กลับข้อพิพาทในความผิดดังกล่าวได้หรือไม่ คดีความผิดลหุโทษตามที่กำหนดไว้ 7 มาตรา และความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปีอีกจำนวน 6 มาตรา แต่หากเป็นความผิดที่รัฐเท่านั้นเป็นผู้เสียหายตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ประกอบกับความผิดทางอาญาที่สามารถไต่กลับได้ตามพระราชบัญญัติไต่กลับข้อพิพาท พ.ศ. 2562 เมื่อไต่กลับแล้วความผิดทางอาญายุติ แต่พนักงานสอบสวนยังคงต้องส่งตัวผู้กระทำความผิดไปเปรียบเทียบปรับที่ศาล หากในส่วนของความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 สามารถให้อำนาจพนักงานสอบสวน ยุติทั้งในส่วนของความผิดทางอาญา และ ความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ได้หรือไม่ และการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 59 วรรคสี่ เป็นการกระทำความผิดโดยประมาท ผู้กระทำความผิดไม่ได้มีเจตนาในการกระทำความผิด แต่เป็นการกระทำโดยปราศจากความระมัดระวัง สามารถให้อำนาจพนักงานสอบสวนจัดให้มีการไต่กลับ หากผู้กระทำความผิดตกลงชดเชยค่าเสียหายกันได้แล้ว และเมื่อผลการไต่กลับสำเร็จ พนักงานสอบสวนจะสามารถสั่งไม่ฟ้องและพนักงานอัยการสั่งยุติคดีได้หรือไม่

2. ปัญหาเกี่ยวกับการแจ้งสิทธิในการไต่ถามข้อพิพาททางอาญากับคู่กรณี

ตามพระราชบัญญัติการไต่ถามข้อพิพาท พ.ศ. 2562 มาตรา 43 บัญญัติว่า “คดีที่อาจไต่ถามข้อพิพาททางอาญาได้ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้คู่กรณีทราบในโอกาสแรกว่า มีสิทธิยื่นคำร้องขอไต่ถามข้อพิพาททางอาญา”

เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติมาตรา 43 พนักงานสอบสวนจะต้องดำเนินการแจ้งให้คู่กรณีทราบในโอกาสแรกว่ามีสิทธิยื่นคำร้องขอไต่ถามข้อพิพาททางอาญาได้ การแจ้งสิทธิให้คู่กรณีทราบหมายความว่า คู่กรณีทราบว่าสิทธิที่จะไต่ถามได้ หรือ พนักงานสอบสวนอาจไม่แจ้งสิทธิก็ได้เพราะยังไม่แน่ชัดในเรื่องของข้อเท็จจริงและองค์ประกอบความผิดที่อาจเกิดขึ้นได้ ทำให้ปัจจุบันนี้แม้จะมี ความผิดทางอาญาที่สามารถไต่ถามได้ตามพระราชบัญญัตินี้ ก็ไม่มีการไต่ถามเกิดขึ้นในชั้นพนักงานสอบสวน เพราะต้องเป็นไปตามความสมัครใจของคู่กรณี หรือกรณีที่ผู้ต้องหาและผู้เสียหายไม่อยากจะเข้าสู่กระบวนการไต่ถามเพราะยังโกรธ เคืองใจกันอยู่ หรือความห่างไกลของที่อยู่ หากเป็นการกำหนดวันไต่ถามให้คู่กรณีทั้งสองทราบว่าสามารถเข้าสู่กระบวนการไต่ถามได้ เช่น การไต่ถามในกระบวนการของศาล ยุติธรรมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 20 ครี และ ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการไต่ถามก่อนฟ้อง พ.ศ. 2563 จะทำให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุตามเจตนารมณ์ ได้มากยิ่งขึ้นหรือไม่

นอกจากนี้ในปัจจุบัน ได้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการยื่นคำร้อง และการไต่ถามทางออนไลน์ เพื่อความสะดวกของประชาชนในการเดินทาง และเพื่อเป็นการยกระดับให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้

ดังนั้น จึงมีประเด็นปัญหาว่า หากเกิดการกระทำความผิดทางอาญาที่อยู่ในอำนาจของพนักงานสอบสวนภายใต้พระราชบัญญัติการไต่ถามข้อพิพาท พ.ศ. 2562 ต้องกำหนดวันไต่ถามทุกกรณี จะเป็น การกระทบสิทธิของผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาหรือไม่ และช่องทางในการไต่ถามจะสามารถใช้ช่องทางอื่นในการไต่ถามผ่านทางห้องสนทนา หรือการติดต่อทางจอภาพ ผ่านระบบออนไลน์ เพื่อให้การไต่ถามเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ปัญหาเกี่ยวกับการไม่กำหนดระยะเวลาของผู้ไต่ถามที่จะรายงานผลการยุติการไต่ถามต่อพนักงานสอบสวนทราบ มาตรา 62 วรรคหนึ่ง

ตามพระราชบัญญัติการไต่ถามข้อพิพาท พ.ศ. 2562 มาตรา 62 บัญญัติว่า “การไต่ถามข้อพิพาททางอาญาตามหมวดนี้ หากปรากฏแก่ผู้ไต่ถามว่าสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้ผู้ไต่ถามยุติการไต่ถามข้อพิพาททางอาญาและรายงานให้พนักงานสอบสวนทราบเพื่อดำเนินการต่อไป”

เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติมาตรา 62 ดังกล่าว ได้บัญญัติการยุติการไต่ถามข้อพิพาททางอาญาออกเป็นสองกรณี กรณีแรก คือ การยุติการไต่ถามเนื่องจากไม่สามารถไต่ถามต่อไปได้ จึงมีผลให้

พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจออกคำสั่งเพื่อให้มีคำสั่งดำเนินคดีต่อไปตามกระบวนการยุติธรรมสายหลัก ตามมาตรา 61 วรรคสอง แต่เหตุแห่งการยุติการไต่สวนคดีดังกล่าวมีกำหนดระยะเวลาไว้ ตามมาตรา 58 มาตรา 59 และ มาตรา 61 ที่กำหนดให้ผู้ไต่สวนคดีต้องรายงานให้พนักงานสอบสวนทราบภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ยุติการไต่สวนคดีข้อพิพาททางอาญา กรณีที่สองคือ การยุติการไต่สวนคดีเนื่องจากสิทธินำคดีอาญามาฟ้อง ระบุตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 นั้น พระราชบัญญัติการไต่สวนคดีข้อพิพาท พ.ศ. 2562 ไม่ได้กำหนดระยะเวลาดังกล่าวไว้

การไม่กำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมเป็นปัญหาเกี่ยวกับกฎหมาย จะทำให้การอำนวยความสะดวกต่อประชาชนไม่มีประสิทธิภาพ ค่าใช้จ่ายที่สำคัญในปัจจุบันมีการเดินทางท่องเที่ยว การทำธุรกิจของชาวต่างชาติ หากบุคคลเหล่านี้ตกเป็นผู้ต้องหา หรือตกเป็นผู้เสียหาย ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานเป็นสิ่งสำคัญ เพราะการอยู่ในราชอาณาจักรไทยต้องเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดในหนังสือเดินทาง และผลของการไต่สวนคดีสำเร็จจะช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางกลับประเทศได้ภายในเวลาที่กำหนด โดยไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการเนรเทศคนต่างด้าวออกไปนอกราชอาณาจักร

ดังนั้น จึงมีประเด็นปัญหาว่า เมื่อการไต่สวนคดีแล้วแต่หากผู้ไต่สวนไม่รายงานผลให้พนักงานสอบสวนทราบ ทำให้กระบวนการไม่เสร็จสิ้น คดียังคงค้างอยู่ในสารบบของตำรวจ ซึ่งในปัจจุบันนั้น หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมได้มีการกำหนดเวลาแล้วเสร็จในการพิจารณาแต่ละขั้นตอนไว้ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า แต่ตามบทบัญญัติมาตรา 62 พระราชบัญญัติการไต่สวนคดีข้อพิพาท พ.ศ. 2562 มิได้กำหนดระยะเวลาไว้ ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานไม่เสร็จสมบูรณ์

ตามที่คุณเขียนได้ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติการไต่สวนคดีข้อพิพาท พ.ศ. 2562 กรณีการไต่สวนคดีข้อพิพาททางอาญาของพนักงานสอบสวน รวมถึงความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการไต่สวนคดีข้อพิพาททางอาญาของพนักงานสอบสวน พบว่า ยังมีปัญหาและอุปสรรคที่จะทำให้กฎหมายดังกล่าวไม่สามารถใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้เขียนจึงได้ทบทวนเกี่ยวกับปัญหาทางกฎหมาย เพื่อนำปัญหาดังกล่าวมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ที่บังคับใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยผู้เขียนขอเสนอแนะแนวทางแก้ไข เพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าว ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจของพนักงานสอบสวนกับฐานความผิด มาตรา 41

กฎหมายเดิม มาตรา 41 บัญญัติไว้ว่า “การไต่สวนคดีข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน ให้กระทำได้ในคดีความผิด ดังต่อไปนี้...”

โดยขอเสนอแนะเพิ่มฐานความผิดทางอาญา ที่ให้อำนาจของพนักงานสอบสวนมีอำนาจไต่สวนคดีข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวนได้เพิ่มขึ้น เป็น

มาตรา 41 บัญญัติว่า “การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวนให้กระทำได้ในความผิด ดังต่อไปนี้

- (4) ความผิดที่กำหนดตามมาตรา 71 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายอาญา โดยทรัพย์ประทุษร้ายมูลค่า ไม่เกิน 1,000 บาท
- (5) ความผิดที่กระทำโดยประมาท แห่งประมวลกฎหมายอาญา เว้นแต่ผู้เสียหายถึงแก่ความตาย
- (6) ความผิดที่กำหนดตามมาตรา พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 43 (4) ประกอบกับความผิดที่กระทำโดยประมาท เว้นแต่ ผู้เสียหายถึงแก่ความตาย

มาตรา 42 คดีความผิดตามมาตรา 41 (3) (4) (5) (6) ต้องเป็นกรณีที่

- (1) ผู้ต้องหาไม่เคยได้รับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาตามพระราชบัญญัตินี้เว้นแต่ เป็นคดีความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท คดีความผิดลหุโทษ ซึ่งพ้นระยะเวลาเกินสามปีนับแต่มีคำสั่งยุติคดี และ
- (2) ผู้ต้องหาไม่อยู่ระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือพ้นโทษมาแล้วเกินกว่าห้าปี เว้นแต่ เป็นคดีความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท คดีความผิดลหุโทษ หรือคดีความผิดที่ผู้ต้องหาได้กระทำในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี

- (3) ผู้ต้องหาที่เคยได้รับการไกล่เกลี่ยมาแล้ว ตาม (4) ห้ามมิให้ทำการไกล่เกลี่ยอีก

2. ปัญหาเกี่ยวกับการแจ้งสิทธิยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา มาตรา 43

กฎหมายเดิม มาตรา 43 บัญญัติไว้ว่า “คดีที่อาจไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาได้ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้คู่กรณีทราบในโอกาสแรกว่ามีสิทธิยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา”

โดยขอเสนอแนะให้กำหนดว่าทุกฐานความผิดที่พนักงานสอบสวนมีอำนาจไกล่เกลี่ย ต้องกำหนดวันไกล่เกลี่ยและต้องแจ้งให้คู่กรณีทราบเพื่อเข้าร่วมการไกล่เกลี่ย เป็น

มาตรา 43 บัญญัติว่า “คดีที่อาจไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาได้ให้พนักงานสอบสวนแจ้งและกำหนดวันไกล่เกลี่ยให้คู่กรณีทราบในโอกาสแรกว่าคดีมีสิทธิไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาได้ และให้คู่กรณีใช้การไกล่เกลี่ยผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ได้”

3. ปัญหาเกี่ยวกับการไม่กำหนดระยะเวลาของผู้ไกล่เกลี่ยที่จะรายงานผลการยุติการไกล่เกลี่ยต่อพนักงานสอบสวนทราบ มาตรา 62 วรรคหนึ่ง

มาตรา 62 วรรคหนึ่ง บัญญัติไว้ว่า “การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา ตามหมวดนี้ หากปรากฏแก่ผู้ไกล่เกลี่ยว่าสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้ผู้ไกล่เกลี่ยยุติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาและรายงานให้พนักงานสอบสวนทราบเพื่อดำเนินการต่อไป”

โดยขอเสนอแนะให้กำหนดระยะเวลาให้ชัดเจนว่าต้องรายงานผลการไกล่เกลี่ยต่อพนักงานสอบสวนภายในระยะเวลา เป็น

มาตรา 62 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาตามหมวดนี้ หากปรากฏแก่ผู้ไกล่เกลี่ยว่าสิทธิ นำคดีอาญามาฟ้องระงับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้ผู้ไกล่เกลี่ยยุติ

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาและรายงานให้พนักงานสอบสวนทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับเพื่อดำเนินการต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ประมวลกฎหมายอาญา.

พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562.

พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522.

รัฐพล เย็นใจมา และสุรพล สุขะพรหม. ““ความขัดแย้งในสังคม”: ทฤษฎีและแนวทางแก้ไข.” วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ 7, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2561): 231.

ศิริเพ็ญ จันทร์นิยม. “แนวทางใหม่ของการจัดการความขัดแย้งในการระงับข้อพิพาทสัญญาทางปกครอง ศึกษาเฉพาะกรณี: การกำหนดให้นำวิธีการระงับข้อพิพาททางเลือกโดยคนกลางไกล่เกลี่ยมาใช้ในสัญญาทางปกครอง.” วารสารการเมืองการบริหารและกฎหมาย 11, 1 (2562): 303.

สรวิศ ลิ้มปริงยี. การจัดการความขัดแย้งกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท. กรุงเทพมหานคร: สำนักกระงับข้อพิพาท สำนักงานศาลยุติธรรม, 2555.

สาริศา เจนเข้ว่า. “ทางเลือกการจัดการความขัดแย้งในองค์กร.” วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรม ท้องถิ่น 6, 2 (2563): 234.

สำนักงานระงับข้อพิพาท. สำนักงานศาลยุติธรรม. คู่มือการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาล. กรุงเทพมหานคร: สำนักกระงับข้อพิพาท สำนักงานยุติธรรม, 2547.

สุรเชษฐ์ เชนบำรุง. “ปัญหาการไกล่เกลี่ยในคดีผู้บริโภคร: ศึกษาเฉพาะกรณีการไกล่เกลี่ยในชั้นของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2552.